

АНТИМОНОПОЛЬНИЙ КОМІТЕТ УКРАЇНИ

РІШЕННЯ АДМІНІСТРАТИВНОЇ КОЛЕГІЇ ДНІПРОПЕТРОВСЬКОГО ОБЛАСНОГО ТЕРИТОРІАЛЬНОГО ВІДДІЛЕННЯ

12 червня 2020 року

(Дніпро)

№ 54/15-р/к
Справа № 18/06-03-1/16

Про порушення
законодавства про захист
економічної конкуренції
та накладення штрафу

У період березень-квітень 2015 року відбувалось підвищення ціни на природний газ для побутових споживачів:

до 01.04.2015 року за умови, що обсяг споживання природного газу не перевищує 2500 м³ на рік за наявності газових лічильників - 1,089 грн. за 1 м³

до 01.05.2015 року за обсяг, спожитий до 200 м³ природного газу на місяць (включно), – 3,600 грн. за 1 м³

з 01.05.2015 року - 7,188 грн. за 1 м³.

ПАТ «Дніпрогаз», на той час постачальник природного газу, штучно занижувало обсяги природного газу у період дії більш низьких тарифів, шляхом їх розрахунку, за встановленою ним методикою, а у період підвищення, пред'являло до оплати.

Наприклад, споживач, відповідно до показників лічильника, використав за цей період 500 м³ (250+150+100) природного газу. ПАТ «Дніпрогаз» розрахував обсяги наступним чином, 100 + 100 + 300. Тобто, за розрахунком ПАТ «Дніпрогаз», у неопалювальний період споживач використовував більше ніж у опалювальний, але за вищим тарифом.

Після покладання обов'язків постачальника природного газу на ТОВ «Дніпропетровськгаз Збут» (01.07.2015 року), Товариство самоусунулось від регулювання взаємовідносин з побутовими споживачами.

Крім того, акти звіряння, які пропонувались для підписання споживачам, не відображали співставлення даних сторін, а фактично були роздрукованою з комп'ютерної бази ТОВ «Дніпропетровськгаз збут».

За результатом розгляду справи такі дії ПАТ «Дніпрогаз» і ТОВ «Дніпропетровськгаз збут» визнано зловживанням монополюним (домінуючим) становищем на ринку (за ч.1 статті 13 Закону України «Про захист економічної конкуренції»).

На ПАТ «Дніпрогаз» накладено штраф 68 000 гривень.

На ТОВ «Дніпропетровськгаз збут» накладено штраф на загальну суму 136 000 гривень.

Також, Відповідачів зобов'язано: припинити порушення шляхом проведення корегування обсягів фактично використаного природного газу і оплати за них всім побутовим споживачам, у тому числі яким здійснено розрахунки за надані послуги з

газопостачання до 01.07.2015 року, за даними вказаними ними у квитанціях, за умови щомісячного внесення платежів та зазначення показань лічильника газу у квитанціях та/або у разі відсутності контрольних показань, які доводять заниження/завищення показань лічильника газу у квитанціях споживачів. Надати інформацію про результати проведеного коригування протягом 2 (двох) місяців з дня отримання цього рішення.

Крім того, ТОВ «Дніпропетровськгаз збут» зобов'язано протягом 2 (двох) місяців з дня отримання рішення припинити порушення шляхом розробки та запровадження форми акту звіряння, яка б відображала співставлення даних як постачальника, так і побутового споживача, і за даними якої споживач зможе самостійно перевірити їх об'єктивність та звернутись з відповідною претензією щодо нарахувань за спожитий природний газ.

Адміністративна колегія Дніпропетровського обласного територіального відділення Антимонопольного комітету України, розглянувши матеріали справи № 18/06-03-1/16 про порушення законодавства про захист економічної конкуренції, розпочатої розпорядженням адміністративної колегії від 08.04.2016 року №18/01-15/06-16р у зв'язку з наявністю в діях ТОВ «Дніпропетровськгаз Збут» та ПАТ «Дніпрогаз», ознак порушень законодавства про захист економічної конкуренції, передбачених пунктом 2 статті 50 та частиною першою статті 13 Закону України «Про захист економічної конкуренції» у вигляді зловживання монополієм (домінуючим) становищем, шляхом вчинення дій або бездіяльності суб'єкта господарювання, який займає монопольне (домінуюче) становище на ринку, що призвели або можуть призвести до недопущення, усунення чи обмеження конкуренції, або ущемлення інтересів суб'єктів господарювання чи споживачів, які були б неможливими за умов існування значної конкуренції на ринку, та подання Другого відділу досліджень і розслідувань від 25.05.2020 року № 54-03/22п,

ВСТАНОВИЛА:

1. Процесуальні дії

(1) За результатом розгляду низки заяв побутових споживачів природного газу адміністративною колегією Відділення публічному акціонерному товариству по газопостачанню та газифікації «Дніпрогаз» (далі - «Дніпрогаз», Підприємство) та «Дніпропетровськгаз збут» були надані рекомендації від 22.12.2015 року №91/01-16/06-15, щодо припинення дій, які містили ознаки порушення законодавства про захист економічної конкуренції шляхом проведення із заявниками звіряння фактично використаних обсягів природного газу за період березень – квітень 2015 року, з урахуванням показників лічильників газу, вказаних ними у квитанціях.

(2) «Дніпрогаз» і «Дніпропетровськгаз Збут» за результатом розгляду рекомендацій зазначили, що спільно здійснили перерахунок оплати за послуги з газопостачання за період березень-квітень 2015 року, з урахуванням показань лічильників газу, зафіксованих Заявниками у квитанціях про оплату за послуги з газопостачання, що підтверджується інформацією, яка міститься у «Фінансовому стані». Проте, отримані територіальним відділенням матеріали звірянь, та дані із квитанцій Заявників, вказували на те, що показання лічильників газу, вказані ними у квитанціях, враховані не були. На запитану Відділенням інформацію, Постачальник кожного разу надавав документи («Фінансовий стан» - довідка, таблиця), які відрізнялись один від одного (як показниками обсягів газу, так і сумами нарахувань).

(3) Оскільки рекомендації не було належним чином виконано, розпорядженням адміністративної колегії територіального відділення від 08.04.2016 року №18/01-15/06-16р розпочато розгляд справи за ознаками порушення законодавства про захист економічної конкуренції в діях «Дніпропетровськгаз збут».

(4) Розпорядженням адміністративної колегії Відділення від 23.02.2017 року №21/01-15/06-17р до участі в справі залучено «Дніпрогаз».

(5) З метою об'єктивної оцінки наданих заперечень та у зв'язку з розглядом заяви гр. Т проведена, у період 08.12.2017 - 14.12.2017 року, позапланова перевірка «Дніпропетровськгаз збут». Отримані документи залучені до матеріалів справи.

(6) «Дніпрогаз» і «Дніпропетровськгаз збут» надана додаткова інформація на вимоги Відділення від 21.08.2019 року.

(7) Листами від 27.05.2020 № 54-02/1361 та від 27.05.2020 № 54-02/1360 Подання з попередніми висновками у справі від 25.05.2020 року № 54-03/22п вручено Відповідачам 01.06.2017 року.

2. Відповідачі:

(8) Відповідачами у справі є такі суб'єкти господарювання:

а) **Товариство з обмеженою відповідальністю «Дніпропетровськгаз Збут»**, код ЄДР – 39572642. Юридична і фактична адреса: вул. Шевченка, 2, м. Дніпро, 49000.

«Дніпропетровськгаз збут» є юридичною особою, здійснює свою діяльність на підставі Статуту, затвердженого загальними зборами учасників «Дніпропетровськгаз збут» (протокол від 20 грудня 2016 року № 20/12).

Відповідно до Статуту предметом діяльності «Дніпропетровськгаз збут» є, зокрема:

- постачання природного газу, газу (метану) вугільних родовищ за регульованим тарифом. Постачання природного газу, газу (метану) вугільних родовищ за нерегульованим тарифом. Придбання, реалізація та постачання скрапленого газу;

- надання населенню, бюджетним установам та організаціям, промисловим підприємствам, а також іншим юридичним особам послуг з постачання природного, нафтового газу, газу (метану) вугільних родовищ, скрапленого газу;

- торгівля газом через місцеві (локальні) трубопроводи; та інше.

Відповідно до постанови НКРЕКП «Про видачу ліцензії на постачання природного газу ТОВ «Дніпропетровськгаз збут»,...» від 16.05.2017 № 653, Товариству надано право провадження господарської діяльності з постачання природного газу на території України.

У розумінні статті 1 Закону України «Про захист економічної конкуренції», «Дніпропетровськгаз Збут» є суб'єктом господарювання.

б) **Акціонерне товариство «Оператор газорозподільної системи «Дніпрогаз»**, код ЄДР 20262860. Юридична і фактична адреса: вул. О. Кониського, 5, м. Дніпро, 49029. «Дніпрогаз» є юридичною особою, здійснює свою діяльність на підставі Статуту, затвердженого загальними зборами акціонерів Підприємства (протокол від 11.04.2019 № 1).

АТ «Дніпрогаз» є новим найменуванням публічного акціонерного товариства по газопостачанню та газифікації «Дніпрогаз» («Дніпрогаз») відповідно до Закону України «Про акціонерні товариства».

«Дніпрогаз» створене на підставі рішення Державного комітету по нафті і газу від 11 березня 1994 року № 92 шляхом перетворення Державного підприємства по газопостачанню та газифікації «Дніпрогаз» у відкрите акціонерне товариство по газопостачанню та газифікації «Дніпрогаз» на підставі Указу Президента України «Про корпоратизацію підприємств» від 15 червня 1993 року № 210/93. У зв'язку з набранням чинності Законом України «Про акціонерні товариства» від 17 вересня 2008 року № 514-VI. відкрите акціонерне товариство по газопостачанню та газифікації «Дніпрогаз» перейменовано у публічне акціонерне товариство по газопостачанню та газифікації «Дніпрогаз».

АТ «Дніпрогаз» є правонаступником всіх прав та обов'язків Державного підприємства по газопостачанню та газифікації «Дніпрогаз», відкритого акціонерного товариства по газопостачанню та газифікації «Дніпрогаз», публічного акціонерного товариства по газопостачанню та газифікації «Дніпрогаз».

Отже, всі укладені правочини, у тому числі договори/угоди, від імені «Дніпрогаз» залишаються дійсними та чинними, і зміна найменування ПАТ «Дніпрогаз» на АТ «Дніпрогаз» не припиняє та не змінює прав та обов'язків сторін за укладеними правочинами.

Відповідно до Статуту предметом діяльності АТ «Дніпрогаз» є розподіл та/або постачання газу, зокрема надання населенню, бюджетним організаціям, промисловим та

комунальним підприємствам, а також іншим суб'єктам підприємницької діяльності послуг з розподілу природного, нафтового газу та газу (метану) вугільних родовищ та постачання природного газу, газу (метану) вугільних родовищ і скрапленого газу.

ПАТ «Дніпрогаз» (після перейменування – АТ «Дніпрогаз») має ліцензію на право провадження господарської діяльності з розподілу природного, нафтового газу і газу (метану) вугільних родовищ та постачання природного газу, газу (метану) вугільних родовищ за врегульованим тарифом на території м. Дніпро та Дніпропетровського району (крім сіл Любимівка, Перше травня, Балівка, Зоря, Маївка, Степове, Партизанське, Чумаки, радгоспу «Держжинець») Дніпропетровської області, де знаходиться газорозподільна система, що перебуває у власності, господарському віданні, користуванні чи експлуатації ПАТ «Дніпрогаз», видану на підставі постанови Національної комісії, що здійснює державне регулювання у сферах енергетики та комунальних послуг (далі – НКРЕКП, Регулятор), від 19.03.2015 № 807.

Відповідно до постанови НКРЕКП «Про видачу ліцензії на розподіл природного газу ПАТ «Дніпрогаз» від 19.06.2017 № 816 (із змінами) Підприємство має ліцензію на право провадження господарської діяльності з розподілу природного газу в межах території, де знаходиться газорозподільна система, що перебуває у власності, господарському віданні, користуванні чи експлуатації публічного акціонерного товариства по газопостачанню та газифікації «Дніпрогаз», відповідно до зазначеної Постанови.

«Дніпрогаз» є юридичною особою, здійснює господарську діяльність на підставі ліцензій НКРЕКП, надає платні послуги споживачам на договірних засадах, тому, в розумінні статті 1 Закону України «Про захист економічної конкуренції» є суб'єктом господарювання.

3.Визначення монопольного (домінуючого) становища.

(9) Ринкове становище суб'єктів господарювання визначено відповідно до Методики визначення монопольного (домінуючого) становища суб'єктів господарювання на ринку, затвердженої розпорядженням Антимонопольного комітету України від 05.03. 2002 року №49-р, зареєстрованого в Міністерстві юстиції України 01.04 2002 року за №317/6605, з урахуванням пункту 2.2 цієї Методики.

3.1. Об'єкти аналізу щодо визначення монопольного (домінуючого) становища

3.1.1. Послуги постачання природного газу побутовим споживачам (населенню);

3.1.2. Суб'єкти господарювання, які надавали вказані послуги: «Дніпрогаз»; «Дніпропетровськгаз Збут».

3.2. Визначення товару, основних продавців та покупців (споживачів) цього товару.

(10) За визначенням статті 1 Закону України «Про захист економічної конкуренції» товаром є будь-який предмет господарського обороту, в тому числі продукція, роботи, послуги, документи, що підтверджують зобов'язання та права (зокрема цінні папери).

(11) Беручи до уваги обставини, які були предметом дослідження, **товаром** щодо якого визначається монопольне (домінуюче) становище, є послуга постачання природного газу побутовим споживачам (населенню), оскільки на неї немає товарів заміників.

3.3. Продавцями товару, щодо яких визначається монопольне (домінуюче) становище були: з 01.01.2015 року до 01.07.2015 року - «Дніпрогаз», а з 01.07.2015 року - «Дніпропетровськгаз Збут».

3.4. Покупцями послуг постачання природного газу визначено побутових споживачів (населення).

(12) Вказану категорію споживачів можливо розділити на дві підгрупи:

– побутових споживачів, які розраховувались за послуги газопостачання за Нормами споживання, встановлені Постановами Кабінету Міністрів України,

- побутових споживачів, які розраховувались за послуги газопостачання за показниками лічильників газу.

3.5. Товарні межі ринку.

(13) Товарні межі ринку, згідно пункту 5.1 Методики, визначаються за показниками взаємозамінності, подібності призначення, споживчих властивостей, умов використання товару.

(14) Відповідно до пункту 5 розділу 2 глави I Кодексу, з Оператором ГРМ співпрацюють суб'єкти ринку природного газу, зокрема, постачальники природного газу, які планують чи здійснюють постачання споживачам, підключеним до газових мереж Оператора ГРМ.

(15) Вартість послуг постачання природного газу для побутових споживачів суттєво відзнялась від вартості цієї послуги для суб'єктів господарювання. Крім того, побутовим споживачам, які підключені до газорозподільної системи, з економічної точки зору недоцільно переходити на споживання інших енергоносіїв.

(16) Тому товарними межами ринку у даній справі визначено послугу постачання природного газу побутовим споживачам.

3.6. Часові межі ринку. Особливості перехідного періоду.

(17) На початку жовтня 2011 року Україна прийняла зобов'язання упровадити положення «Третього енергетичного пакету», що визначає правила роботи на енергетичному ринку Європейського Союзу, до 2015 року. До 01.07.2015 року структура ринку постачання природного газу побутовим споживачам залишалась незмінною у порівнянні з 2014 роком та попередніми роками, постачальник поєднував функції газорозподільного підприємства.

(18) Відносини між газопостачальними підприємствами, газорозподільними підприємствами та фізичними особами (населенням) - споживачами газу, зокрема, на момент досліджених дій, у період 2015 року по 15.07.2016 року, регулювалися Правилами надання населенню послуг з газопостачання, затвердженими постановою Кабінету Міністрів України від 09.12.1999 року № 2246 (зі змінами) (далі – Правила 2246) (втратили чинність 16.07.2016 року).

(19) З 30.09.2015 року, ці взаємовідносини регулюються зокрема Правилами постачання природного газу, затвердженими Постановою НКРЕКП від 30.09.2015 року №2496 (далі – Правила 2496), Кодексом газорозподільних систем, затвердженим постановою НКРЕКП 30.09.2015 року №2494, зареєстрованого в Міністерстві юстиції України 06.11.2015 року за №1379/27824 (далі - Кодекс).

(20) З 01.07.2015 року відбулось відокремлення функцій з постачання та розподілу природного газу. Ці зміни, також були закріплені низкою прийнятих нормативних актів. Крім того, змінились і географічні межі цього ринку.

(21) Таким чином, викладені обставини, згідно з Методикою, дозволяють розділити часові межі ринку постачання природного газу побутовим споживачам на два окремі періоди, які охоплювали відповідно 1 та 2 півріччя 2015 року.

3.6.1. 1 півріччя 2015 року. Територіальні (географічні) межі ринку та визначення ринкового становища.

(22) До 01.07.2015 року «Дніпрогаз» здійснювало свою діяльність в територіальних межах міста Дніпро та Дніпропетровського району Дніпропетровської області (крім сіл Любимівка, Перше травня, Степове, Чумаки, Маївка, Зоря, Балівка, Партизанське та радгоспу «Держжинець») як газопостачальне та газорозподільне підприємство на підставі Ліцензій на провадження господарської діяльності:

- на постачання природного газу, газу (метану) вугільних родовищ за регульованим тарифом (АЕ №295560), видана «Дніпрогаз» дата видачі 07.04.2015 року, (діяла до 01.07.2015 року);

- на розподіл природного, нафтового газу та газу (метану) вугільних родовищ (АГ №507410, видана НКРЕКП дата видачі 07.04.2015 року, строк дії до 21.03.2015 року).

(23) Особливостями умов Ліцензії було те, що «Дніпрогаз» було єдиним суб'єктом господарювання, який здійснював постачання природного газу побутовим споживачам в зазначених територіальних межах.

(24) Протягом 1-го півріччя 2015 року ринок постачання природного газу населенню характеризувався як ринок із сталою структурою та становище «Дніпрогаз» на

ринку було обумовлене наданням йому особливих прав, відповідно до Ліцензій, на здійснення діяльності на закріпленій території.

(25) Відтак, «Дніпрогаз» у період з 01 січня 2015 року до 01 липня 2015 року не мало жодного конкурента на ринку постачання природного газу побутовим споживачам в вищезазначених територіальних межах.

(26) У розумінні статті 12 Закону України «Про захист економічної конкуренції», у період з 01.01.2015 року до 01.07.2015 року, на ринку постачання природного газу побутовим споживачам, в територіальних межах міста Дніпро та Дніпропетровського району Дніпропетровської області (крім сіл Любимівка, Перше травня, Степове, Чумаки, Маївка, Зоря, Балівка, Партизанське та радгоспу «Дзержинець»), «Дніпрогаз» займало монопольне (домінуюче) становище, оскільки на цьому ринку у нього не було жодного конкурента.

(27) З 01.07.2015 року «Дніпрогаз» діє на ринку природного газу виключно як газорозподільне підприємство (Оператор ГРМ). Послугу з транспортування природного газу розподільними газовими мережами «Дніпрогаз» надає споживачам на підставі ліцензії НКРЕКП (АЕ №295559) від 07.04.2015 року, строк дії до 21.03.2020 року.

3.6.2. 2 півріччя 2015 року. Територіальні (географічні) межі ринку та визначення ринкового становища.

(28) На виконання вимог Закону України «Про засади функціонування ринку природного газу» з 01.07.2015 року відбулося юридичне відокремлення суб'єктів господарювання ринку природного газу, що входять до складу вертикально інтегрованої господарської організації, що полягало у створенні окремих юридичних осіб-суб'єктів господарювання, які здійснюють діяльність з постачання природного газу за регульованим тарифом.

(29) 01.07.2015 року ліцензію «Дніпрогаз» на постачання природного газу, газу (метану) вугільних родовищ за регульованим тарифом згідно постанови НКРЕКП від 21.05.2015 року №1587 анульовано, рахунки із спеціальним режимом використання, на які надходила оплата за послуги газопостачання, закрито.

(30) ТОВ «Дніпропетровськгаз Збут» з 01.07.2015 року здійснює свою діяльність на підставі ліцензії АЕ №642499, виданої Національною комісією, що здійснює регулювання у сферах енергетики та комунальних послуг (рішення про видачу від 21.05.2015 року №1588, дата видачі 04.06.2015 року) щодо постачання природного газу, газу (метану) вугільних родовищ за регульованим тарифом. Ліцензією визначена територія провадження господарської діяльності: м. Дніпро та Дніпропетровська область, с. Темирівка Гуляйпольського району Запорізької області та с. Радянське Кобиляцького району Полтавської області. Рішенням НКРЕКП від 01.09.2015 року №22473 ліцензія переоформлена на безстрокову. Постановою Кабінету Міністрів України від 01.10.2015 року № 758 ТОВ «Дніпропетровськгаз Збут» визначено постачальником природного газу із спеціальними обов'язками в межах закріпленої території ліцензованої діяльності з розподілу природного газу ПАТ «Дніпрогаз», ПАТ «Дніпропетровськгаз» та ПАТ «Криворіжгаз» (Оператори ГРМ, які здійснюють діяльність у Дніпропетровській області).

(31) Відповідно до пункту 8 розділу II Правил 2496, постачальники із спеціальними обов'язками, на яких в установленому порядку покладений обов'язок постачати природний газ певній категорії споживачів, у тому числі в певних обсягах, не мають права відмовити таким споживачам, об'єкти яких знаходяться на закріпленій території цих постачальників, в укладанні договору постачання природного газу (з урахуванням певних обсягів та цін, якщо вони будуть встановлені для постачальника) за умови дотримання цими споживачами вимог цих Правил та чинного законодавства України.

(32) Тобто, «Дніпропетровськгаз Збут» є постачальником із спеціальними обов'язками, оскільки на Товариство покладено обов'язок постачати природний газ побутовим споживачам на закріпленій території.

(33) За даними Операторів ГРМ, які здійснюють діяльність у Дніпропетровській області, протягом зазначеного періоду, крім ТОВ «Дніпропетровськгаз Збут», інші постачальники природного газу побутовим споживачам були відсутні.

(34) Отже, протягом 2-го півріччя 2015 року відбувалось формування нової структури ринку постачання природного газу, зокрема населенню. Становище «Дніпропетровськгаз Збут» на ринку було обумовлене наданням йому особливих прав, відповідно до Ліцензії, на здійснення діяльності на закріпленій території.

(35) «Дніпропетровськгаз Збут» не довело, що зазнавало значної конкуренції від інших постачальників природного газу побутовим споживачам на закріпленій території.

(36) Таким чином, у розумінні статті 12 Закону України «Про захист економічної конкуренції», у період з 01.07.2015 року – по 31.12.2015 рік, на ринку постачання природного газу побутовим споживачам в територіальних межах міста Дніпро та Дніпропетровської області, с. Темирівка Гуляйпольського району Запорізької області та с. Радянське Кобиляцького району Полтавської області становище ТОВ «Дніпропетровськгаз Збут» є монопольним (домінуючим), оскільки на цьому ринку у нього не було жодного конкурента.

4. Обставини справи.

4.1. Щодо визначення АТ «Дніпрогаз» об'ємів газу у період зміни тарифів 2015 року.

(37) Побутові споживачі: гр. Щ, який мешкає за адресою [інформація з обмеженим доступом] (далі – Споживач 1), гр. К, яка мешкає за адресою: [інформація з обмеженим доступом] (далі – Споживач 2) та гр. Б, яка мешкає за адресою: [інформація з обмеженим доступом] (далі – Споживач 3), звернулись до Відділення з приводу не проведення «Дніпрогаз» та «Дніпропетровськгаз Збут» перерахунку оплати за послуги з газопостачання за період березень-квітень 2015 року, з урахуванням показань лічильника газу, вказаних ними у квитанціях про оплату.

(38) Надсилання «Дніпропетровськгаз збут» споживачам квитанцій/рахунків з вказаною заборгованістю стало підставою для письмового звернення Споживачів 1-3 до «Дніпрогаз». Оскільки споживання природного газу побутовими споживачами здійснюється безперервно, а зняття контрольних показників їх лічильників на 1-ше число розрахункового місяця «Дніпрогаз» не проводилось, на момент виникнення спірних питань Споживачі 1-3 були не в змозі об'єктивно довести правильність вказаних ними у квитанціях обсягів спожитого газу.

(39) Споживачі 1-3 звертались у серпні, вересні та жовтні 2015 року до «Дніпрогаз», як до постачальника природного газу, якому було сплачено за послуги з газопостачання, щодо врахування показань лічильників газу, вказаних ними у квитанціях, та проведення перерахунку.

(40) «Дніпрогаз» у своїй відповіді, зокрема, від 05.11.2015 року №8785/7/7-3 на звернення Споживача 3 зазначило, що *показання лічильників газу, які зазначаються нею у квитанції мають бути зняті станом на 1 число місяця, що за твердженням «Дніпрогаз», з її боку не виконувалось, тому підстави для проведення перерахунку у Підприємства були відсутні.* Отримання Споживачами 1-3 відмови від «Дніпрогаз» на їх звернення стало підставою для їх звернення до Відділення.

(41) Оскільки Споживачі 1-3 звертались з претензіями вже після відокремлення функцій з постачання та розподілу природного газу, Відділення рекомендувало «Дніпрогаз» та «Дніпропетровськгаз збут» вирішити спірну ситуацію, яка склалася між Споживачами 1-3 та газопостачальним/газорозподільним підприємствами, у порядку передбаченому діючим законодавством у сфері газопостачання.

(42) «Дніпрогаз» (лист від 04.01.2016 року №17/17-3) і «Дніпропетровськгаз збут» (лист від 29.02.2016 року №2912вих-0589) зазначили, що спільно здійснили перерахунок оплати за послуги з газопостачання за період березень-квітень 2015 року, з урахуванням показань лічильника газу, зафіксованих ними у квитанціях про оплату за послуги з газопостачання, що підтверджується інформацією, яка міститься у «Фінансовому стані».

(43) До того ж, Товариство, у листі від 29.02.2016 року №2912вих-0589, зазначило, що за період березень-квітень 2015 року у квитанціях про оплату за послуги з газопостачання, в яких не зафіксовано показання лічильника газу, **об'єм спожитого газу**

розраховано з урахуванням контрольних показань лічильника газу, зафіксованих під підпис споживача.

(44) Отримані Відділенням від Відповідачів документи щодо звіряння і перерахунку (Додаток 1 до справи), не надали можливості встановити об'єктивність проведеного звіряння та перерахунку. На запитану Відділенням інформацію, Товариство кожного разу надавало документи («Фінансовий стан» - довідка, таблиця), які відрізнялись один від одного (як показниками обсягів газу, так і сумами нарахувань), що фактично і стало підставою для початку розгляду цієї справи.

(45) У період березень-квітень 2015 року відбувалось підвищення ціни на природний газ для побутових споживачів.

(46) Згідно з Постановою НКРЕ від 03.04.2014 року №420 (у редакції, яка діяла на момент вчинення досліджених дій), у разі використання природного газу для приготування їжі та/або підігріву води у багатоквартирних будинках (вартість у період до 01.04.2015 року) становила:

- за умови, що обсяг споживання природного газу не перевищує 2500 м³ на рік за наявності газових лічильників - 1,089 грн.

- за умови, що обсяг споживання природного газу не перевищує 6000 м³ на рік, за наявності газових лічильників - 1,788 грн.

(47) Пунктом 2 Постанови НКРЕКП від 03.03.2015 року №583 (у редакції, яка діяла на момент вчинення досліджених дій) встановлено роздрібні ціни на природний газ для індивідуального опалення або комплексного споживання (індивідуальне опалення, приготування їжі та/або підігріву води):

- у період з 01 травня по 30 вересня (включно) – 7,188 грн. за 1 м³;

- у період з 01 жовтня по 30 квітня (включно):

- за обсяг, спожитий до 200 м³ природного газу на місяць (включно), – 3,600 грн. за 1 м³;

- за обсяг, спожитий понад 200 м³ природного газу на місяць, – 7,188 грн. за 1 м³.

(48) Постановою НКРЕ від 03.04.2014 року №420 та постановою НКРЕКП від 03.03.2015 року №583 встановлено роздрібні ціни на природний газ, зазначено конкретні дати набрання чинності цих постанов, але не раніше їх оприлюднення, як наслідок, визначені конкретні дати введення в дію таких встановлених цін.

(49) Отже, якщо споживачі фактично споживають послуги в одному місяці, то і розраховуватись повинні за цінами, що діяли у такому місяці, тобто у час фактичного споживання послуги.

(50) Відповідно до положень пункту 10 Правил 2246 (у редакції, яка діяла на момент вчинення досліджених дій), *розрахунок населення за надані послуги з газопостачання починаючи з 1 квітня 2015 року здійснюється за роздрібними цінами на природний газ, що використовується для потреб населення, диференційованими залежно від місячного обсягу та видів споживання, що встановлені НКРЕКП, за показаннями лічильників газу, а у разі їх відсутності - за нормами споживання природного газу.*

Якщо у споживача, який використовує природний газ комплексно (для опалення, приготування їжі та/або підігріву води), на дату контрольного зняття показань лічильника газу контрольні показання лічильника газу менші, ніж зазначені споживачем у платіжному документі за попередній місяць в опалювальний період, то ці контрольні показання вважаються фактичними показаннями лічильника природного газу станом на 1 число місяця, в якому провадиться контрольне зняття. Переплата, яка утворилась, залишається на особовому рахунку споживача виключно в грошовому еквіваленті і зараховується в рахунок майбутніх платежів. Про наявність такої переплати газопостачальне підприємство письмово повідомляє споживача протягом 10 робочих днів.

(51) Згідно з пунктом 17 Правил 2246, *розрахунковим періодом для визначення розміру оплати послуг з газопостачання є календарний місяць. Плата за надані протягом розрахункового періоду послуги з газопостачання вноситься не пізніше 10 числа наступного місяця, якщо договором не встановлено інший строк.*

Зняття показань лічильників газу проводиться споживачем щомісяця станом на 1 число місяця, що настає за розрахунковим та зазначаються споживачем у платіжних документах. Газопостачальне та газорозподільне підприємства мають право контролювати правильність зняття показань та оформлення споживачем платіжних документів.

(52) Таким чином, визначення обсягів спожитого побутовими споживачами природного газу, помешкання яких обладнані приладами обліку, відповідно до законодавства у газовій сфері, яке діяло у той період, не передбачало визначення обсягів споживання у інший спосіб, а ніж за показниками цих приладів, крім визначених випадків. Також, зазначені у платіжних документах показники газових лічильників повинні були сприйматись, як такі, що зняті на 1-е число місяця наступного за розрахунковим, у разі не встановлення, в ході контролю, газопостачальним/газорозподільним підприємством їх викривлення. У разі встановлення газопостачальним підприємством викривлення показників лічильника, ним проводиться перерахунок, і якщо утворилась переплата після такого перерахунку, про це споживачу повідомляють письмово.

(53) За отриманою інформацією встановлено, що у Підприємства, за вказаний період, відсутні контрольні показання лічильників газу Споживачів 1-3 на 1 число місяця, наступного за розрахунковим, а наявні контрольні показання не доводять факту заниження або викривлення Споживачами 1-3 показань лічильників газу, які були вказані ними у своїх квитанціях.

(54) Оскільки облік природного газу Споживачам 1-3 проводився за показниками лічильників газу Підприємство могло проводити нарахування за послуги з газопостачання лише за показаннями їх лічильників газу, які вказані у квитанціях або, у разі наявності, контрольних показань, з урахуванням вимог пункту 10 Правил 2246.

(55) Таким чином, визначення об'єму спожитого газу в розрахунковому місяці, шляхом розрахунку на підставі контрольних показань лічильника газу, знятих не на перше число місяця, на яке посилається Підприємство, не було передбачено Правилами 2246.

(56) Зазначені висновки Відділення підтверджуються роз'ясненнями НКРЕКП – Регулятора на ринках природного газу (лист від 22.08.2016 року), а саме: (початок цитати) *«визначення обсягу спожитого природного газу та оплата коштів за нього мала здійснюватися згідно з фактичними показаннями лічильника газу. При цьому, у разі, якщо газопостачальним/газорозподільним підприємством не було проконтрольовано правильність знятих споживачем показань лічильника газу, то розрахунок за використаний природний газ має здійснюватись на основі показів лічильника газу, вказаних споживачем у платіжних документах.»* (кінець цитати).

(57) Аналіз отриманих документів показав наступне.

(58) Наприклад, відповідно до отриманої інформації встановлено, що:

А) 18.03.2015 року Споживач 1 сплатив за послуги з газопостачання, згідно з показаннями лічильника газу вказаними у квитанції:
попередні 20410 м³ – поточні 20760 м³ (станом на 01.03.2015 року) сума 332,15 грн.
за обсяг спожитого природного газу у лютому 2015 року 350 м³ за тарифом 1,089 грн.

Проте, контрольні показання, зафіксовані «Дніпрогаз» станом на 21.03.2015 року 20870 м³, та проведено розрахунок за 110 м³ нараховано 119,79 грн.

Тобто, у лютому 2015 року об'єми спожитого газу занижено на 240 м³.

Б) 18.04.2015 року Споживач 1 сплатив за послуги з газопостачання, згідно з показаннями лічильника газу вказаними у квитанції:
попередні 20760 м³ – поточні 20980 м³ (станом на 01.04.2015 року) сума 239,58 грн.
за обсяг спожитого природного газу у березні 2015 року 220 м³ за тарифом 1,089 грн.

Проте, контрольні показання зафіксовані станом на 22.05.2015 року 21127 м³, що прийняті «Дніпрогаз» для обрахунку, за якими проведено розрахунок, на 110 м³.

Тобто, у березні 2015 року об'єми спожитого газу було занижено на 110 м³.

В) 23.05.2015 року Споживач 1 сплатив за послуги з газопостачання, згідно з показаннями лічильника газу вказаними у квитанції: попередні 20980 м³ – поточні 21115 м³ (станом на 01.05.2015 року) сума 486,00 грн. за обсяг спожитого природного газу у квітні 2015 року 135 м³ за тарифом 3,6 грн.

для обрахунку, за якими проведено розрахунок, прийнято - 147 м³
Тобто, у квітні 2015 року об'єми спожитого газу завищено на 12 м³.

Зведені дані щодо Споживача 1 наведені в таблиці.

Розрахунковий період 2015 року	Обсяги газу, вказані Споживачем у квитанціях	Обсяги газу, визначені (розраховані) ПАТ «Дніпрогаз»
лютий	350	110
березень	220	110
квітень	135	147
Загалом	705	367

(59) Отже, об'єми використаного Споживачем 1 природного газу у лютому та березні 2015 року, у період дії нижчих тарифів, було «Дніпрогаз» штучно занижено на $(240+110)=350$ м³, та завищено у квітні на 12 м³, ніж вказано ним у квитанціях.

(60) Різниця - 338 м³ (виходячи з загального обсягу споживання 705-367) була пред'явлена за тарифами 7,188 грн./м³ (неопалювальний період).

(61) Тобто, за даними «Дніпрогаз», у неопалювальний період Споживач 1 використав природного газу більше ніж за лютий – квітень (опалювальний період) загалом, що також спростовується середньомісячними обсягами споживання природного газу побутовими споживачами у вказаний період (лютий - 47,0 тис.м³; березень – 36,0 тис.м³; квітень – 21,8 тис.м³; травень – 9,6 тис.м³), наданих Підприємством.

(62) Аналогічний порядок визначення обсягів спожитого газу та плати за нього «Дніпрогаз» було застосовано і до Споживачів 2,3.

За даними «Дніпрогаз» (по базі «Газоліна») Споживач 2 повинен був сплатити - 2146, 41 грн., а відповідно його квитанцій – 247,75 грн.

За даними «Дніпрогаз» (по базі «Газоліна») Споживач 3 повинен був сплатити - 261, 89 грн., а відповідно його квитанцій – 6,51 грн.

(63) З інформації ТОВ «Компанія «Л...», що є розробником комп'ютерної програми, яку використовувало «Дніпрогаз» в якості абонентської бази встановлено, що інформація до бази даних може бути внесена виключно працівниками суб'єкту господарювання, що здійснює постачання природного газу населенню. При цьому внесені працівником первинні дані виправленню не підлягають. Внесення корективів можливе лише шляхом створення нових даних (нового запису). Споживач безпосередньо не має змоги вносити чи корегувати будь-які дані.

Корегування даних, внесених в КП «Газоліна» можливе лише шляхом створення нового запису і лише в поточному періоді. При цьому алгоритм внесення такого корегування наступний:

а) Уповноважений працівник газопостачальної організації створює корегування датою поточного місяця.

б) В корегуванні зазначається період, за який воно проводиться.

в) Фіксується тип корегування.

г) Зазначається підстава корегування за потреби.

Разом із внесеною інформацією фіксується дата, час внесеної інформації та ім'я працівника, що її вносив.

(64) Як вбачається з наведеного прикладу, після отримання від Споживача 1 платіжних документів (інформації про фактичні обсяги спожитого газу) жодних коригувань розрахованих показників «Дніпрогаз» не проводилось. Про виникнення переплат, Споживачам 1-3 письмово не повідомлялось.

(65) Слід зазначити, що на той час для «Дніпрогаз» основним джерелом інформації про показники лічильників газу побутових споживачів, як тих хто своєчасно оплатив послуги, так і тих хто зробив це з порушенням строків, була квитанція про оплату послуг газопостачання.

(66) Як зазначено Підприємством (лист від 06.09.2019 року вих;4910021-ЛВ-6437-0919), у нього відсутня фізична можливість одномоментно зняти контрольні показники у всіх побутових споживачів, забезпечених вузлами обліку. Тому, у разі ненадходження до 10-го числа місяця наступного за розрахунковим інформації щодо показників лічильників станом на перше число розрахункового місяця, з метою складання балансу надходження та розподілу газу за звітний місяць, **Підприємством розраховувались прогнозовані показники споживання** для цієї категорії споживачів, з урахуванням змін до Правил 2246, внесених постановою Кабінету Міністрів України від 02.03.2015 №74. **На Підприємстві не видавалось розпорядчих документів в частині зміни з 01.04.2015 року алгоритму визначення обсягів спожитого побутовими споживачами природного газу.** Розрахункові документи, за період квітень – червень 2015 року, в частині нарахувань за спожитий споживачами природний газ та рахунки, які надсилались «Дніпрогаз» побутовим споживачам до 01.07.2015 року виготовлялись у одному примірнику, тому як у паперовому, так і електронному вигляді на Підприємстві відсутні.

(67) «Дніпрогаз» також зазначено, що вразі надання побутовими споживачами квитанцій на оплату послуг з газопостачання з зазначенням показників лічильника газу, представниками товариства проводилися коригування показників лічильника та обсягів споживання з урахуванням показників лічильника газу зазначених у платіжних документах. У підтвердження цього **Підприємством надано інформацію по 95 особовим рахункам.**

(68) Проте, надані документи не доводять проведення «Дніпрогаз» цим побутовим споживачам, саме у період зміни тарифів, коригувань після отримання ним інформації про обсяги спожитого газу, вказаної в платіжних документах, оскільки датовані більш пізніми датами та проведені на вимогу зазначених споживачів, що спростовує вказане твердження.

(69) Відсутність у «Дніпрогаз» розрахункових документів, за період квітень – червень 2015 року, об'єктивно не дозволила встановити точне коло побутових споживачів, права яких могли бути порушені.

(70) Згідно з матеріалами справи, при проведенні взаєморозрахунків зі Споживачами 1-3, «Дніпрогаз» після отримання ним платіжних документів, у яких були вказані фактичні показники лічильників, не було проведено коригувань з урахуванням показників лічильника газу, зазначених у платіжних документах.

(71) Крім того, у зв'язку з розглядом заяви гр. Т, Відділенням проведена, у період 08.12.2017 - 14.12.2017 року, позапланова перевірка «Дніпропетровськгаз збут».

(72) Громадянка Т, звернулась до Відділення оскільки на її звернення до НКРЕКП, з приводу неправомірних нарахувань «Дніпрогаз» за спожитий природний газ у період зміни тарифів, та проведеного звіряння на виконання рекомендацій Комісії, вона була не згодна з результатами такого звіряння.

(73) Не вдаючись до контролю виконання Відповідачами рекомендацій інших державних органів (НКРЕКП), у ході перевірки з'ясовано, що звіряння проводиться шляхом випуску роздруківки абонентської комп'ютерної бази. Співставлення даних газопостачального підприємства з даними гр. Т не здійснювалось.

(74) За поясненнями «Дніпрогаз», отриманими в ході перевірки, (протокол від 12.12.2017 року) з'ясовано, що у разі внесення споживачами платежів після 10-го числа наступного місяця, показники лічильника, вказані споживачем у квитанції, сприймались ним як зняті на дату оплати. Визначення обсягів спожитого газу проводилось шляхом розрахунку

об'ємів. Аналогічний алгоритм застосовувався до **всіх споживачів**, які здійснили оплату після 10-го числа наступного місяця.

(75) Крім того, у відповіді «Дніпрогаз» на вимогу Відділення (лист від 06.09.2019 року №Дд.007.2-ЛВ-13430-1217), зазначено, що у разі не здійснення оплати побутовими споживачами послуг з газопостачання до 10 числа місяця за розрахунковим, або здійснення оплати без зазначення показників лічильника газу, товариством проводився розрахунок прогнозованого споживання за звітний місяць. .... **Порядок визначення обсягів спожитого побутовими споживачами природного газу після 01.04.2015 року (період підвищення тарифів) – не змінювався.**

(76) Згідно інформації «Дніпрогаз» (лист від 29.12.2017 року №4910021-ЛВ-6437-0919) кількість споживачів (абонентів), які проводили оплату за спожитий природний газ після 10-го числа наступного місяця у 2015 році становила:

- Січень – 88 155;
- Лютий – 73 033;
- Березень – 89 161;
- Квітень – 64 532;
- Травень – 78 547.

Усім цим побутовим споживачам, за отриманими поясненнями «Дніпрогаз», обсяги використаного природного газу визначались розрахунковим шляхом.

(77) Наявні в матеріалах справи документи свідчать, що у цей період Споживачам 1-3 та гр. Т коригування обсягів спожитого газу, відповідно до вказаних ними у платіжних документах показників, не проводилось. Перерахунок Споживачу 3 було проведено – 28.12.2016 року, Споживачам 1, 2 - 22.11.2018 року. Інформація щодо врегулювання спірних питань з гр. Т у Відділення відсутня.

(78) **Підприємством не доведено, що після отримання від інших побутових споживачів інформації про фактичні показники лічильників газу на 1-е число, які були зазначені в платіжних документах, та за відсутності підстав, визначених Правилами 2246, ним у цей період проводились коригування. Крім того, «Дніпрогаз» не надано за цей період письмових повідомлень побутових споживачів про виникнення у них переплат.**

(79) Підприємство не мало законних підстав у разі несвоєчасної оплати споживачами отриманих послуг, враховувати обсяги газоспоживання, що отримані в попередньому місяці, за тарифами, що діють на час оплати.

(80) Здійснення Споживачам 1-3 перерахунку, в ході розгляду цієї справи, свідчить про наявність підстав та можливостей для його проведення.

(81) Таким чином, порядок проведення нарахувань за фактично спожиті послуги газопостачання, який застосовувало «Дніпрогаз» у період зміни тарифів у 2015 році, не відповідав встановленим законодавством вимогам.

(82) Такі дії «Дніпрогаз» щодо визначення побутовим споживачам, які сплатили за спожиті послуги після 10 числа наступного за розрахунковим місяця, фактичних об'ємів газу, у період зміни тарифів у 2015 році, використаних побутовими споживачами, які використовують лічильники газу для обліку природного газу, не у відповідності до законодавства у газовій сфері, яке діяло у той період, призводило до зайвих нарахувань, пов'язаних із підвищенням тарифів.

(83) Відповідно до Закону України «Про захист економічної конкуренції», економічна конкуренція (конкуренція) - змагання між суб'єктами господарювання з метою здобуття завдяки власним досягненням переваг над іншими суб'єктами господарювання, внаслідок чого споживачі, суб'єкти господарювання мають можливість вибирати між кількома продавцями, покупцями, а окремий суб'єкт господарювання не може визначити умови обороту товарів на ринку.

(84) Іншими словами, ринковою конкуренцією називається боротьба фірм за обмежений об'єм платоспроможного попиту споживачів, що ведеться фірмами на доступних їм сегментах ринку.

(85) Ринкове становище суб'єктів ринків природної монополій, та суміжних з ними ринків, зважаючи на безальтернативність отримання їх товару, надає їм можливість, завдяки висуванню до споживачів необґрунтованих вимог оплати їх послуг, отримувати додаткові ринкові ресурси.

(86) Відтак, дії «Дніпрогаз» щодо визначення фактичних об'ємів газу, у період зміни тарифів у 2015 році, використаних побутовими споживачами, які використовують лічильники газу для обліку природного газу, не у відповідності до законодавства у газовій сфері, яке діяло у той період, були б неможливі за умов існування значної конкуренції на ринку.

(87) В той же час, створення значної «штучної» заборгованості споживачів за використаний газ може слугувати підставою для ініціювання питання газорозподільними та газопостачальними компаніями перед НКРЕКП щодо необхідності підвищення тарифів на розподіл та постачання природного газу населенню.

(88) Дії «Дніпрогаз» щодо проведення, у період зміни тарифів у 2015 році, нарахувань побутовим споживачам (помешкання яких обладнані приладами обліку, але які несвоєчасно внесли плату за спожиті послуги), за фактично використаним обсягом природного газу, що були визначені не у відповідності до законодавства у газовій сфері, яке діяло у той період, кваліфіковано як порушення законодавства про захист економічної конкуренції передбачене пунктом другим статті 50 та частиною першою статті 13 Закону України «Про захист економічної конкуренції» у вигляді дій суб'єкта господарювання, який займає монопольне (домінуюче) становище на ринку, що призвели до ущемлення інтересів споживачів, які були б неможливими за умов існування значної конкуренції на ринку.

4.2. Щодо проведення звіряння.

(89) До 01.07.2015 року постачання природного газу побутовим споживачам газу в межах зазначених вище територій здійснювало «Дніпрогаз».

(90) Внаслідок внесення змін до нормативно-правових актів у газовій сфері, відбулось відокремлення функцій з постачання та розподілу природного газу. З 01.07.2015 року постачання природного газу побутовим споживачам газу було покладено на «Дніпропетровськгаз збут». «Дніпропетровськгаз Збут» було погоджено абонентську базу споживачів природного газу з «Дніпрогаз», яка використовувалась до цієї дати, для подальшого ведення персоналізованого обліку фактично використаних обсягів природного газу.

(91) За інформацією «Дніпрогаз», до 01.07.2015 року для ведення абонентської бази воно використовувало програмний продукт «Автоматизована система обліку споживання і розрахунків за природний газ населенням» розробником якої було ТОВ «Компанія «Л...» (м. Вінниця). ТОВ «Компанія «Л...» також надавало послуги Підприємству з оброблення даних та використання ПО.

(92) За інформацією «Дніпропетровськгаз Збут» з 01.07.2015 року для ведення абонентської бази воно використовувало програмний продукт «RGC-Billing» розробником якої також було ТОВ «Компанія «Л...» (м. Вінниця).

(93) Крім того встановлено, що «Дніпрогаз» 03.08.2015 року укладено з «Дніпропетровськгаз збут» договір доручення №16477/01/201695, яким передбачено, що «Дніпропетровськгаз збут» за винагороду здійснюватиме збір грошових коштів зі споживачів природного газу – боржників «Дніпрогаз» та здійснюватиме інші види розрахунків від імені Довірителя за домовленістю Сторін (пункт 3.1.5. Договору доручення). Цим договором доручення «Дніпропетровськгаз збут» отримало право запитувати у Довірителя («Дніпрогаз») документи, необхідні для виконання Доручення.

(94) За виконання послуг, визначених договором доручення «Дніпропетровськгаз збут» отримувало щомісячну винагороду [інформація з обмеженим доступом] грн. (без ПДВ). Додатковою угодою №5 від 01.06.2018 року, розмір щомісячної винагороди змінено до [інформація з обмеженим доступом] грн. (без ПДВ).

(95) Договір доручення діяв до 31.12.2018 року. «Дніпрогаз» за цим договором отримано [інформація з обмеженим доступом] грн.

(96) «Дніпропетровськгаз збут» зазначило (лист від 05.12.2016 року №2912вих-Drz60-СК-6758-1216), що:(початок цитати) *«Відповідно до Ліцензійних умов провадження господарської діяльності з постачання природного газу, газу (метану) вугільних родовищ за регульованим тарифом, затверджених Постановою НКРЕКП від 12.01.15 №9, ТОВ «Дніпропетровськгаз збут» при погодженні у встановленому порядку абонентської бази споживачів природного газу з газорозподільними підприємствами отримало інформацію про нарахування за послуги з газопостачання, надані до 01.07.2015 року.*

(97) *Отже, у платіжних документах, а саме у квитанціях/рахунках відображається сума заборгованості споживачів з урахуванням заборгованості попереднього постачальника. У попередженнях про заборгованість та дорученнях на відключення зазначається сума заборгованості, яка утворилась за послуги, надані ТОВ «Дніпропетровськгаз збут» після 01.07.2015 року» (кінець цитати).*

(98) Відповідно до Ліцензійних умов провадження господарської діяльності з постачання природного газу, газу (метану) вугільних родовищ за регульованим тарифом затверджених постановою НКРЕКП від 12.01.2015 № 9, зареєстрованої в Міністерстві юстиції України 16.03.2015 за №289/26734, абонентська база споживачів природного газу має містити перелік споживачів, їх адреси (місцезнаходження, місце проживання), обсяг споживання, вузли комерційного обліку природного газу, їх тип і клас точності. Обсяг споживання природного газу, зазначений в абонентській базі, повинен бути не менш як у розрізі 12 попередніх місяців.

(99) Крім того, відповідно до підпункту 8 пункту 3.2 Ліцензійних умов, було передбачено обов'язок Ліцензіата, зокрема, забезпечити надання на запит споживача інформації щодо обсягів природного газу, спожитого в минулому та поточному роках.

(100) З інформації ТОВ «Компанія «Л...», що є розробником абонентської бази встановлено, що конфігурація абонентської бази не передбачає автоматичного звірення даних газопостачального підприємства з даними споживачів, вказаних у квитанціях. На основі зазначених даних можливо проводити звірення взаєморозрахунків шляхом візуального співставлення інформації, вказаної на паперових носіях, з інформацією, вказаною у базах даних. Процес проведення такого звірення та фіксація його результату знаходяться в компетенції суб'єкту господарювання, що здійснює постачання природного газу населенню.

(101) Відтак, Товариство, узгодивши абонентську базу з «Дніпрогаз», отримало інформацію не тільки про нарахування за послуги з газопостачання, а і про обсяги споживання, тому мало можливість та повноваження проводити звірення.

(102) Як повідомлено Споживачами 1-3, «Дніпрогаз» не пред'являло заборгованість до 01.07.2015 року. Після переходу функцій Постачальника до «Дніпропетровськгаз Збут», ним було пред'явлено надмірно нараховані «Дніпрогаз» суми за період до 01.07.2015 року.

(103) До Відділення зверталася Споживач 3 та повідомила, що 10.11.2016 року вдруге звернулася із письмовою заявою до «Дніпрогаз». В результаті розгляду її повторної заяви «Дніпрогаз» провело перерахунок. Однак, свою заяву щодо порушення її прав з боку «Дніпрогаз», Споживач 3, не відкликала.

(104) Разом з тим, Споживач 2 повідомила Відділенню, що зверталася 14.11.2016 року до «Дніпрогаз» за проведенням звірення і перерахунку, але отримала лише роз'яснення.

(105) У грудні 2016 року Споживачі 2 та 3 повторно із письмовими заявами звернулися до «Дніпрогаз» щодо можливості проведення разом із «Дніпропетровськгаз Збут», за період до 01.07.2015 року та на 31.12.2015 року, перерахунку нарахованих об'ємів спожитого природного газу з урахуванням показань лічильника газу вказаних ними у квитанціях.

(106) Відповідь «Дніпрогаз» Споживачу 2 на заяву від 14.11.2016 року: (початок цитати) *«Станом на 29.11.2016р. на контрольні показники лічильника 61940 м³ по особовому рахунку 0310257045 сума заборгованості за спожитий природний газ становить 2258,54грн., з урахуванням квитанції на суму 1728.00 грн. від 04.11.2016 р. (без звірення квитанцій по оплаті за газ)» (кінець цитати).*

(107) Відповідно до пункту 24 розділу III Правил 2496, Постачальник (на момент звернення Споживачів 1-3 - «Дніпропетровськгаз Збут») зобов'язаний, зокрема, розглядати в установленому порядку претензії побутового споживача щодо нарахувань за спожитий природний газ і за наявності відповідних підстав задовольняти його вимоги.

(108) Відповідно до пунктів 21 та 23 розділу III Правил 2496, побутовим споживачам і Постачальнику надано право спільно проводити звіряння фактично використаних обсягів природного газу з підписанням відповідного акта.

(109) Відтак, відповідно до законодавства проводити з побутовим споживачем звіряння фактично використаних обсягів природного газу є функцією Постачальника.

(110) У той же час, «Дніпропетровськгаз Збут» зазначило, що: (початок цитати) *«...інформацію про об'єми та нарахування за послуги з газопостачання за вказаний період отримало від АТ «Дніпрогаз», надані ним до 01.07.2015 року ... Спірні питання споживачів щодо фактичних обсягів споживання та відповідних розрахунків не мають вирішуватись з ТОВ «Дніпропетровськгаз збут», який не є стороною у правовідносинах, що виникли до початку здійснення своєї діяльності з постачання природного газу (до 01.07.2015 року)»* (кінець цитати).

(111) На запитання Відділення щодо встановленого порядку співпраці між газопостачальним та газорозподільним підприємствами з питань звіряння обсягів спожитого природного газу спожитого побутовими споживачами у період до 01.07.2015 року і перерахунку оплати за них, «Дніпрогаз» зазначило, що окремого порядку взаємодії між ним та «Дніпропетровськгаз Збут» щодо проведення звіряння обсягів спожитого природного газу та перерахунку за послуги з газопостачання не встановлено.

(112) Таким чином, Товариство погодило з «Дніпрогаз» передану йому абонентську базу, тому володіло інформацією по кожному особовому рахунку. Згідно з Договором доручення отримало право запитувати у «Дніпрогаз» документи, необхідні для виконання договору доручення та здійснювати розрахунки від його імені, за погодженням. Утім, жодних заходів з цього питання ним вжито не було.

(113) За роз'ясненнями НКРЕКП (лист від 06.01.2017 року): (початок цитати) *«Розділ V Типового договору постачання природного газу побутовим споживачам, затвердженого постановою НКРЕКП від 30.09.2015 № 2500 (далі - Типовий договір), встановлює право споживача проводити звіряння фактичних розрахунків з підписанням відповідного акта, та встановлює його обов'язок проводити на вимогу Постачальника звіряння фактично використаних обсягів природного газу з підписанням відповідного акта та пред'являти платіжні документи на вимогу Постачальника для перевірки правильності оплати. Пункт 6.1 цього Договору передбачає право Постачальника проводити разом зі Споживачем звіряння фактично використаних обсягів природного газу з підписанням відповідного акта.*

В той же час, типовий договір розподілу природного газу, затверджений постановою НКРЕКП від 30.09.2015 №2498, не передбачає проведення сторонами звіряння розрахунків за послуги з розподілу (а також постачання) природного газу, хоча і не забороняє це.

З урахуванням наведених норм законодавства та особливостей перехідного періоду, пов'язаного з відокремленням функцій з постачання та розподілу природного газу, зміною постачальника та закриття рахунків зі спеціальним режимом використання для зарахування коштів за спожитий природний газ попередніх постачальників, що унеможливує отримання останніми оплати від споживачів за послуги з постачання природного газу, надані до 01.07.2015 року, з метою забезпечення проведення взаєморозрахунків між учасниками ринку природного газу і його належного функціонування, законодавчо передбачено можливість взаємодії та співпраці постачальників, побутових споживачів та Операторів ГРМ.

Разом з тим, для врегулювання порушеного у листі питання може бути підписаний акт звірки між споживачем, ПАТ «Дніпрогаз» та ТОВ «Дніпропетровськгаз Збут» станом на 01.07.2015, у якому має бути здійснена звірка обсягів поставленого природного газу». (кінець цитати).

(114) Таким чином, за висновком Регулятора, «Дніпропетровськгаз Збут» мало, як Постачальник, спільно з «Дніпрогаз», та Споживачами 1-3 провести звіряння з підписанням відповідного акту у трьохсторонньому порядку.

(115) Але, «Дніпропетровськгаз Збут» не скористалось своїм правом на ініціювання звіряння або перевірки правильності переданих даних, при цьому зазначаючи у своїх рахунках на оплату суму боргу, яка виникла до 01.07.2015 року.

(116) Товариство зазначило, що рахунки на оплату формуються ним у одному примірнику, та надсилаються споживачам. Копії рахунків, у яких вказувалась заборгованість перед «Дніпрогаз», відсутні.

(117) Отже, з 01.07.2015 року «Дніпропетровськгаз Збут» уникало від вчинення спільних з «Дніпрогаз» дій, для проведення звіряння, за період до 01.07.2015 року фактично використаних обсягів природного газу побутовими споживачами, помешкання яких обладнані приладами обліку, що призвело до ущемлення їх прав.

(118) Зважаючи на особливості перехідного періоду, пов'язаного з відокремленням функцій з постачання та розподілу природного газу, «Дніпропетровськгаз Збут» мало право отримати роз'яснення Регулятора стосовно дій Постачальника у такій ситуації. Проте, за поясненнями НКРЕКП, «Дніпропетровськгаз Збут» не зверталось до Комісії з метою отримання роз'яснень з цього приводу. Тобто, Товариство самостійно визначило свою поведінку з цього питання.

(119) За інформацією «Дніпропетровськгаз Збут» (лист від 21.06.2017 року) Товариством не приймалися розпорядчі документи (накази або інше) відносно порядку проведення звіряння обсягів спожитого природного газу з побутовими споживачами.

(120) В умовах конкуренції суб'єкти господарювання зацікавлені в підтриманні інтересу споживачів до власної діяльності. І у разі законних претензій споживача їх задовольняють, тому така поведінка ТОВ «Дніпропетровськгаз Збут» стала можливою завдяки монопольному (домінуючому) становищу на ринку.

(121) Фактів (заяв, скарг інше) щодо вчинення ТОВ «Дніпропетровськгаз Збут» аналогічних дій на територіях провадження діяльності інших Операторів ГРМ, Відділенням не встановлено.

(122) Таким чином, бездіяльність «Дніпропетровськгаз Збут» щодо не запровадження проведення звіряння та проведення перерахунків за період до 01.07.2015 року побутовим споживачам, помешкання яких обладнані приладами обліку, на ліцензованій території «Дніпрогаз», кваліфіковано як порушення законодавства про захист економічної конкуренції передбаченим пунктом другим статті 50 та частиною першою статті 13 Закону України «Про захист економічної конкуренції» у вигляді бездіяльності суб'єкта господарювання, який займає монопольне (домінуюче) становище на ринку, що призвела до ущемлення інтересів споживачів, які були б неможливими за умов існування значної конкуренції на ринку.

4.3. Щодо оформлення результатів звіряння.

(123) «Дніпропетровськгаз Збут» у своїй відповіді від 29.02.2016 року №2912вих-0589 зазначило: «проведено звіряння та здійснено перерахунок оплати за послуги з газопостачання за період березень-квітень 2015 року, з урахуванням показань лічильника газу зафіксованих у квитанціях про оплату за послуги з газопостачання, яке підтверджується роздруківками «Фінансового стану».

(124) У той же час, отримані Відділенням матеріали розрахунків, проведених Товариством (на виконання рекомендацій) та дані із квитанцій Споживачів 1-3, вказують на те, що показання лічильників газу, вказані ними у квитанціях, так враховані і не були.

(125) Відповідно до діючого законодавства у сфері газопостачання, звіряння завершується підписанням відповідного акту.

(126) Хоча, чинним законодавством не передбачена офіційна форма акту звіряння взаєморозрахунків контрагентів, цей документ використовується у господарській діяльності доволі часто. Акт звіряння взаєморозрахунків є документом, що відображає розрахунки контрагентів за певний термін. Дані акту звіряння ініціатора звіряння повинні повністю

співпадати з даними контрагента. Інакше у кінці документу повинна фіксуватися інформація, що стосується наявних розбіжностей.

(127) Зразок форми акту звірення розрахунків, з сайту <http://buh.ligazakon.ua/online/forms/>, наведено нижче. Таку форму акту зазвичай використовують при господарських операціях на конкурентних ринках. Така форма акту, може бути вдосконалена з урахуванням особливостей інформації, яка може бути використана Товариством для проведення звірення з побутовими споживачами. У той же час, при обранні форми акту звірення необхідно дотримуватись наступних принципів.

(128) Діловою українською мовою визначено, що акт – це документ, складений однією або кількома особами, що підтверджує встановлені факти або події.

(129) У даному випадку встановленими фактами повинні б були бути фактичні обсяги споживання природного газу, визначені відповідно до законодавства у газовій сфері.

(130) Як трактує академічний тлумачний словник української мови (1970—1980) – звірення (звірятися) – дія, зіставляючи що-небудь з чимось, перевіряти щось за якими-небудь показниками.

(131) Отже, звірення фактично використаних обсягів природного газу, відповідно до визначення, це зіставлення даних Товариства та споживачів, яка міститься у їх квитанціях. Відповідно форма акта, повинна відображати таке зіставлення.

ЗРАЗОК

Акт

звірення розрахунків з дебіторами та кредиторами

між _____

(назва підприємств, організацій, установ)

За результатами звірення рахунків і документів за _____

(послуги, роботи, матеріальні цінності тощо)

ВСТАНОВЛЕНО:

N з/п	Рахунок, документ		Сума за даними кредитора	Сума за даними дебітора	Розбіжності
	дата	N			

М. П. _____

Підпис представника підприємства-кредитора

М. П. _____

Підпис представника підприємства-дебітора

(132) За обставин, які були предметом розгляду в межах цієї справи, акт мав бути складено між «Дніпропетровськгаз Збут», «Дніпрогаз», з одного боку, і Споживачами 1-3 (з кожним окремо) з іншого, щоб підтвердити факт звірення фактично використаних обсягів природного газу на певну дату, зокрема кінець розрахункового місяця, коли функції постачальника виконувало «Дніпрогаз».

(133) На вимогу Відділення до Товариства і «Дніпрогаз» про надання актів звірення, де відображаються дані, як Підприємства так і Споживачів 1-3, «Дніпрогаз» пояснило, що пунктом 23 розділу III Правил 2496, передбачено право постачальника проводити разом із побутовим споживачем звірення фактично використаних обсягів природного газу з підписанням відповідного акта. Отже, право на звірення фактично використаних обсягів природного газу Споживачами 1-3 та з підписанням відповідного акту має постачальник, функції якого на теперішній час покладено на Товариство.

(134) Відповідно до пункту 24 розділу III Правил 2496, саме постачальник зобов'язаний, зокрема, розглядати в установленому порядку претензії побутового споживача щодо нарахувань за спожитий природний газ і за наявності відповідних підстав задовольняти його вимоги.

(135) Тому, така дія, як звірення фактично використаних обсягів природного газу, необхідна для врегулювання спірних відносин, які виникли внаслідок незгоди однієї сторони з іншою щодо оплати фактично спожитих обсягів природного газу. А результатом таких звірень, у разі виникнення розбіжностей, вони повинні бути зазначені.

(136) В якості акту звіряння Товариство надавало документ, який має назву «Фінансовий стан». При цьому «Дніпропетровськгаз збут» зазначило, що: (початок цитати) *«Оскільки акт звіряння не відноситься до числа обов'язкових документів для застосування в роботі, законодавством не передбачена уніфікована форма його складання. Тому, кожна організація, яка застосовує метод звірки має право скласти документ у довільній формі виходячи зі своїх переваг і своїх вимог до змісту.*

Акт звірки взаєморозрахунків - це документ, який відображає фактичне споживання використаного природного газу та відповідні розрахунки споживача за певний розрахунковий період. Так як в даний час чинним законодавством не передбачена офіційна форма акту звірки взаєморозрахунків суб'єктів господарювання, організацією було розроблено власну форму акту звірки.

Результати звіряння фактично використаних обсягів природного газу формуються на підставі фактичних показників лічильника газу або нарахуваннями відповідно до встановлених норм споживання та оплати, яка надійшла на рахунок ТОВ «Дніпропетровськгаз збут» та/або фінансовим станом споживача.

ТОВ «Дніпропетровськгаз Збут» використовує акт звірки у якості документа, який фіксує результати звіряння, тому що у ньому відображена вичерпна інформація про фактично спожитий газ (для споживачів, які забезпечені лічильником газу - показники лічильника, для споживачів, які не забезпечені лічильником - встановлені норми споживання) та фактичних оплат за відповідний період, за який складається даний акт звірки.

Акт звіряння розкриває фактично використані споживачем об'єми природного газу та рівень оплат споживача за фактично використаний газ, в результаті чого формується сальдо на кінець розрахункового періоду.

Фінансовий стан відображає повну картину споживання / нарахувань / у разі певних змін - корегування/ суми до сплати /оплата/ сальдо на кінець розрахункового періоду / у разі користування споживачем адресної допомоги по субсидії чи за наявності пільги, ці дані також відображаються у фінансовому стані.

Отже, акт звірки та фінансовий стан відображають всі необхідні показники, за якими можливо прослідкувати вичерпну картину фактичного споживання та фактичних оплат за спожитий природний газ» (кінець цитати).

(137) Крім того, на думку Товариства, оскільки форма акта звіряння чинним законодавством не встановлена, то у своїй діяльності ним для реалізації свого права на проведення звіряння фактично використаних обсягів природного газу використовується форма акту (про «Фінансовий стан»), яка, як воно вважає, дозволяє зафіксувати результати звіряння та об'єктивно відображає відомості про фактично спожитий природний газ та кінцеве сальдо станом на дату проведення такого звіряння (про «Фінансовий стан»). Відповідно, споживач не позбавлений можливості запропонувати власну форму акта, додати власні розрахунки та заперечення до запропонованого ТОВ «Дніпропетровськгаз збут» акта.

(138) Зразок «Фінансового стану» Споживача 2 та співставлення нарахувань по абонентській базі наведено у Додатку 1 до цього рішення.

(139) Слід зауважити, що документ - «Фінансовий стан» Товариством названо довідкою, якою він є за змістом, а не актом, тому що він навіть не передбачає його підписання сторонами. Фактично цей документ є роздруківкою даних абонента з абонентської бази.

(140) З інформації ТОВ «Компанія «Л...», що є розробником цієї абонентської бази, встановлено, що *конфігурація абонентської бази не передбачає автоматичного звіряння даних газопостачального підприємства з даними споживачів, вказаних у квитанціях. На основі зазначених даних можливо проводити звіряння взаєморозрахунків шляхом візуального співставлення інформації, вказаної на паперових носіях, з інформацією, вказаною у базах даних. Процес проведення такого звіряння та фіксація його результату знаходяться в компетенції суб'єкту господарювання, що здійснює постачання природного газу населенню.*

(141) Отже, за висновками розробника абонентської бази, провести звіряння без візуального співставлення даних бази та платіжних документів споживача і без фіксації такого звіряння у паперовому вигляді, - не можливо.

(142) Встановлений Товариством порядок проведення звіряння та наведена форма актів звіряння, яка самостійно запроваджена та застосована «Дніпропетровськгаз Збут», не відображає сам процес співставлення даних, що ускладнює споживачу проведення оцінки об'єктивності такого звіряння.

(143) Як зафіксовано у протоколі від 03.04.2017 року зі слів Споживача 2 (початок цитати) *«Звіряння проводилось. Актом названо довідку «Фінансовий стан». Мені не зрозуміло з такої форми акту, чи прийнято до уваги показання лічильника газу, вказані мною у квитанціях»* (кінець цитати).

(144) Крім того, в ході розгляду справи до Відділення надійшла заява від гр. Губенко І.І. щодо проведення звіряння і перерахунку. Разом із документами надано копію акту звірки, в якому споживачем зазначено: (початок цитати) (мова оригіналу) *«При сверке показаний Днепрогаз нет четкого разделения показаний и периода за который произведен перерасчет, до 30.06.2015 г. по расчетам Днепрогаза. С перерасчетом не согласен»* (кінець цитати).

(145) Аналогічний наведеному прикладу (щодо Споживача 2 – Додаток 1) порядок та форми акту звіряння застосовано ТОВ «Дніпропетровськгаз Збут» при проведенні звіряння із побутовими споживачами Споживачами 1, 3 та гр.Т.

(146) З метою прийняття об'єктивного висновку з цього питання Відділенням отримані примірники форм актів звіряння, які застосовують при проведенні звіряння зі своїми контрагентами інші суб'єкти господарювання та форми актів звіряння самого «Дніпропетровськгаз Збут», які ним складаються з іншими категоріями споживачів. На відміну від актів звіряння «Дніпропетровськгаз Збут» з побутовими споживачами отримані форми актів передбачають відображення інформації обох сторін щодо обсягів товарів (послуг), інформацію щодо цін (тарифів), які діяли на період звіряння. Тобто, запровадження «Дніпропетровськгаз Збут» такого порядку проведення звіряння з побутовими споживачами (роздруківка інформації з власної абонентської бази), та такої форми акту звіряння, не є притаманними в діяльності інших суб'єктів господарювання.

(147) В умовах конкуренції «Дніпропетровськгаз Збут» не змогло б, у такий спосіб, визначати порядок взаємовідносин з контрагентами, оскільки споживачі могли б обирати інших надавачів послуг, тому такі дії були б неможливими за умов існування значної конкуренції на ринку.

(148) Дії «Дніпропетровськгаз Збут» щодо запровадження такого порядку проведення звіряння, та такої форми акту звіряння, за даними якої побутові споживачі не можуть самостійно перевірити їх об'єктивність та звернутися з відповідною претензією щодо нарахувань за спожитий природний газ, кваліфіковано як порушення законодавства про захист економічної конкуренції, передбачене пунктом другим статті 50 та частиною першою статті 13 Закону України «Про захист економічної конкуренції» у вигляді дій суб'єкта господарювання, який займає монопольне (домінуюче) становище на ринку, що призвели до ущемлення інтересів споживачів, які були б неможливими за умов існування значної конкуренції на ринку.

5. Заперечення Відповідачів та їх спростування.

(149) На подання про попередні висновки у справі від 25.05.2020 року № 54-03/22п, яке було вручено Відповідачам 01.06.2020 року та надісланого Заявникам для ознайомлення та відповідного реагування, від Відповідачів отримано наступні заперечення.

(150) Як зазначено «Дніпрогаз» (лист від 11.06.2020 року вих.№491007.2-ЛВ-2265-0620),

А. Предметом розгляду справи №18/06-03-1/16 початково були конкретні правовідносини між побутовими споживачами та постачальником природного газу – ТОВ «Дніпропетровськгаз збут». Як вважає «Дніпрогаз», справа була розпочата попри фактичне виконання рекомендацій адміністративної колегії територіального відділення від 18.12.2015 року №90/01-16/06-15, а оскільки зауважень з приводу їх виконання до «Дніпрогаз» не

надходило, то ознаки порушення законодавства про захист економічної конкуренції в діях підприємства були усунуті.

У розпорядженні адміністративної колегії територіального відділення від 23.02.2017 року №21/01-15/06-17, про залучення до участі у справі «Дніпрогаз» у якості співвідповідача, наведено вже зовсім інший предмет розгляду справи №18/06-03-1/16, який не відповідає ознакам порушення, що стали приводом для її початку.

Як вважає «Дніпрогаз», наведені ним обставини свідчать про відсутність достатніх правових підстав для залучення його до розгляду справи у якості співвідповідача, оскільки у розпорядженні не наведено доказів відповідних порушень законодавства про захист економічної конкуренції з боку «Дніпрогаз».

В. Посилаючись на норми Правил надання населенню послуг газопостачання, а саме: обов'язку споживача зняття показників газових лічильників станом на 01 число місяця та проведення оплати не пізніше 10 числа відповідного місяця, «Дніпрогаз» зазначає, що ним на виконання рекомендацій від 18.12.2015 року №90/01-16/06-15, проводився перерахунок Споживачам 1 – 3, з урахуванням показань лічильників газу, зафіксованих споживачами у квитанціях про оплату послуг, станом на дату їх одержання.

Посилаючись на вимоги Кодексу ГРМ (пункт 4 глави 4 розділу IX) «Дніпрогаз» вказує, що ці норми спростовують висновок, що газорозподільне/газопостачальне підприємство було зобов'язано знімати контрольні показники лічильника споживача на 1 число місяця, а у разі їх відсутності, проводити нарахування лише за показаннями лічильників газу, вказаних у квитанціях.

«Дніпрогаз» вважає, що наведені розрахунки обсягів газу, спожитих Споживачами 1 -3, не відповідають дійсності. «Дніпрогаз» наведені приклади та статистичні данні щодо непоодиноких випадків з боку споживачів щодо викривлення показників лічильників газу у квитанціях.

(151) З такими запереченнями погодитись не можливо, оскільки:

А. Предметом розгляду справи №18/06-03-1/16 були визначені дії «Дніпропетровськгаз Збут» щодо встановлення такого порядку проведення звіряння фактично використаних обсягів природного газу Споживачам 1 – 3, з наданням такої форми акту, за даними якої споживач не може самостійно перевірити їх об'єктивність. Саме ці дії, а не інші, були предметом дослідження. Як було встановлено в ході розгляду цієї справи, звіряння фактично використаних обсягів природного газу є співставлення даних газопостачального підприємства та даних Споживачів. Оскільки у період виникнення заборгованості функції газопостачального підприємства виконувало ПАТ «Дніпрогаз» воно було залучено до участі у справі в якості співвідповідача.

Крім того, відповідно до частини третьої статті 46 Закону України «Про захист економічної конкуренції» лише за умови виконання рекомендацій у разі, якщо порушення не призвело до суттєвого обмеження чи спотворення конкуренції, не завдало значних збитків окремим особам чи суспільству та вжито заходів для усунення наслідків порушення, провадження у справі про порушення законодавства про захист економічної конкуренції не розпочинається. Прийняття адміністративною колегією територіального відділення розпорядження від 08.04.2016 року №18/01-15/06-16р, і проведення перерахунків Споживачам 1, 2 лише 22.11.2018 року спростовує твердження «Дніпрогаз», що справа була розпочата попри фактичне виконання рекомендацій від 18.12.2015 року №90/01-16/06-15, тому свідчить про наявність ознак порушень у його діях, що були предметом дослідження у цій справі.

В. Нормативні акти, на які посилається «Дніпрогаз», у період з 01.01.2015 року до 01.07.2015 року, не набрали законної сили. Відтак, визначення фактичних обсягів газу, спожитого побутовими споживачами, повинно було проводитись у відповідності до Правил № 2246. Правила № 2246 не надавали газопостачальному/газорозподільному підприємствам права, за відсутності контрольного зняття показників лічильника, самостійно визначати показники лічильника газу на дату внесення ним оплати, а не на 1-ше число, як було передбачено діючим на той час законодавством у газовій сфері. Про це свідчить наведений висновок НКРЕКП, що у разі, якщо газопостачальним/газорозподільним підприємством не

було проконтрольовано правильність знятих споживачем показань лічильника газу, то розрахунок за використаний природний газ має здійснюватись на основі показів лічильника газу, вказаних споживачем у платіжних документах. Несвоєчасне внесення плати побутовим споживачем, не надавало право вважати показники лічильника, вказаними на дату її внесення.

Висновок «Дніпрогаз» про те, що розрахунки обсягів газу, спожитих Споживачами 1 -3, не відповідають дійсності, є необґрунтованим, оскільки спростовується матеріалами справи, і на сам перед є співставленням узагальненої інформації Споживачів 1 – 3, за їх квитанціями, та даних «Дніпрогаз» по електронній базі.

Наведені «Дніпрогаз» приклади щодо викривлення побутовими споживачами показників лічильників газу у квитанціях (абоненти Г; О; С), у разі їх документального підтвердження, можуть свідчити про правомірність його дій у цих випадках. Проте, 8 082 порушень, виявлених ним у червні (*не в травні*) 2015 року, викликають достатні підстави для того щоб стверджувати, що всі ці показники були дійсно викривлені, а не визначені «Дніпрогаз» розрахунковим шляхом за власно встановленою ним методикою. Крім того, загальна кількість виявлених порушень побутових споживачів, про які зазначає «Дніпрогаз» (9822 =1740 – квітень та 8082 – червень) з урахуванням проведених перерахунків по 95 особовим рахункам, не можуть бути співставленні з тією кількістю побутових споживачів (абзац 76 цього рішення від 64 532 до 89 161) права яких могли бути порушені.

(152) Як зазначено ТОВ «Дніпропетровськгаз збут» (лист від 09.06.2020 року вих.№ 497-СЛ-4294-0620 к),

А. Усі розбіжності в частині спожитого обсягу газу вирішуються в двосторонніх відносинах – між споживачем та Оператором ГРМ. Саме тому Типовим договором постачання, а також Правилами постачання №2495 передбачено право споживача проводити звіряння лише фактичних розрахунків (у грн.) (а не обсягів споживання газу) з підписанням відповідного акту. Проведення будь-яких дій та прийняття рішень стосовно постачання природного газу побутовим споживачам до 01.07.2015 виходить за межі компетенції ТОВ «Дніпропетровськгаз збут». Договором доручення не передбачено право ТОВ «Дніпропетровськгаз збут» проводити коригування, перерахунки сум заборгованості або об'ємів природного газу, визначеного «Дніпрогаз».

В. Незгода споживача зі спожитими обсягами природного газу не може свідчити про недотримання ТОВ «Дніпропетровськгаз збут» процедури проведення звіряння та оформлення відповідного акта. Споживач не позбавлений права запропонувати власну форму акта, додати власні розрахунки та заперечення до запропонованої форми акта. Функцією акту звіряння є відображення результатів звіряння та фіксація відомостей про фактичні обсяги спожитого природного газу як на дату проведення звіряння, так і за попередні періоди. Споживач при проведенні звіряння зобов'язаний надати копії платіжних документів, тобто надані ним відомості обов'язково враховуються при звірнні.

(153) З такими запереченнями погодитись не можливо, оскільки:

А. Нормативні акти, зокрема Кодекс, на які посилається ТОВ «Дніпропетровськгаз збут», на час виникнення правовідносин, не набрали законної сили. Згідно з абзацом 6 пункту 23 розділу III Правил №2495, у редакції яка діяла на момент виникнення правовідносин, Постачальник має право проводити разом із побутовим споживачем звіряння фактично використаних обсягів природного газу з підписанням відповідного акта, що спростовує твердження ТОВ «Дніпропетровськгаз збут» про право споживача на звіряння лише фактичних розрахунків. Товариство було наділено повноваженнями щодо проведення звіряння, погодило з «Дніпрогаз» передану йому абонентську базу, тому володіло інформацією по кожному особовому рахунку. Згідно з Договором доручення отримало право запитувати у «Дніпрогаз» документи, необхідні для виконання договору доручення та здійснювати розрахунки від його імені, за погодженням. Утім, жодних заходів з цього питання ним вжито не було.

В. Практична реалізація встановленого ТОВ «Дніпропетровськгаз збут» порядку звіряння з побутовими споживачами була досліджена Відділенням у ході позапланової

перевірки, висновки якої спростовують твердження Товариства. Відсутність на ТОВ «Дніпропетровськгаз збут» розпорядчих документів створює умови для можливості суб'єктивного проведення звіряння з побутовими споживачами у кожному конкретному випадку.

6. Висновки у справі

Отже матеріалами у цій справі доведено, а запереченнями Відповідачів не спростовано, що

(154) дії «Дніпрогаз» щодо проведення, у період зміни тарифів у 2015 році, нарахувань побутовим споживачам (помешкання яких обладнані приладами обліку, але які несвоєчасно внесли плату за спожиті послуги), за фактично використані обсяги природного газу, що були визначені не у відповідності до законодавства у газовій сфері, яке діяло у той період, є порушенням законодавства про захист економічної конкуренції, передбаченим пунктом другим статті 50 та частиною першою статті 13 Закону України «Про захист економічної конкуренції» у вигляді дій суб'єкта господарювання, який займає монополіне (домінуюче) становище на ринку, що призвели до ущемлення інтересів споживачів, які були б неможливими за умов існування значної конкуренції на ринку;

(155) бездіяльність «Дніпропетровськгаз Збут» щодо не запровадження проведення звіряння та проведення перерахунків за період до 01.07.2015 року побутовим споживачам, помешкання яких обладнані приладами обліку, на ліцензованій території «Дніпрогаз», є порушенням законодавства про захист економічної конкуренції, передбаченим пунктом другим статті 50 та частиною першою статті 13 Закону України «Про захист економічної конкуренції» у вигляді бездіяльності суб'єкта господарювання, який займає монополіне (домінуюче) становище на ринку, що призвела до ущемлення інтересів споживачів, які були б неможливими за умов існування значної конкуренції на ринку;

(156) дії «Дніпропетровськгаз Збут» щодо запровадження такого порядку проведення звіряння, та такої форми акту звіряння, за даними якої побутові споживачі не можуть самостійно перевірити їх об'єктивність та звернутися з відповідною претензією щодо нарахувань за спожитий природний газ, є порушенням законодавства про захист економічної конкуренції, передбаченим пунктом другим статті 50 та частиною першою статті 13 Закону України «Про захист економічної конкуренції» у вигляді дій суб'єкта господарювання, який займає монополіне (домінуюче) становище на ринку, що призвели до ущемлення інтересів споживачів, які були б неможливими за умов існування значної конкуренції на ринку.

7. Визначення розміру штрафу.

(157) Відповідно до статті 52 Закону України «Про захист економічної конкуренції» за порушення законодавства про захист економічної конкуренції, передбачене пунктом 2 статті 50 цього Закону накладається штраф у розмірі до десяти відсотків доходу (виручки) суб'єкта господарювання від реалізації товарів (робіт, послуг) за останній звітний рік, що передував року, в якому накладається штраф.

(158) Згідно декларації з податку на прибуток підприємства дохід (виручка) «Дніпропетровськгаз Збут» від реалізації продукції (товарів, робіт, послуг) за 2019 рік становить [інформація з обмеженим доступом] гривень.

(159) Згідно зі звітом про фінансові результати (Форма 2) дохід (виручка) «Дніпрогаз» від реалізації продукції (товарів, робіт, послуг) за 2019 рік становить [інформація з обмеженим доступом] гривень.

(160) Під час визначення розміру штрафів за порушення, передбачених частиною першою статті 13 Закону України «Про захист економічної конкуренції», пропонується врахувати:

- розмір доходу, що пов'язаний з порушеннями, передбаченими частиною першою статті 13 Закону України «Про захист економічної конкуренції»;
- ступінь соціальної значущості товару;
- застосування належного стримуючого ефекту порушенням законодавства про захист економічної конкуренції;

- наслідки порушень законодавства про захист економічної конкуренції не усунені;
- порушення законодавства про захист економічної конкуренції носили масовий характер.

Враховуючи викладене, керуючись статтею 14 Закону України «Про Антимонопольний комітет України», статтями 48, 52 Закону України «Про захист економічної конкуренції», пунктом 32 Правил розгляду заяв і справ про порушення законодавства про захист економічної конкуренції, затверджених розпорядженням Антимонопольного комітету України від 19.04.1994 року №5, зареєстрованих у Міністерстві юстиції України 06.05.1994 року за №90/299 (у редакції розпорядження Антимонопольного комітету України від 29.06.1998 року №169-р), (зі змінами та доповненнями) адміністративна колегія

ПОСТАНОВИЛА:

1. Визнати товариство з обмеженою відповідальністю «Дніпропетровськгаз Збут» (ЄДР 39572642) суб'єктом господарювання, який у період 01.07.2015 року – 31.12.2015 року займав монопольне (домінуюче) становище на ринку постачання природного газу побутовим споживачам в територіальних межах міста Дніпро та Дніпропетровської області, с. Темирівка Гуляйпольського району Запорізької області та с. Радянське Кобиляцького району Полтавської області.

2. Визнати акціонерне товариство «Оператор газорозподільної системи «Дніпрогаз» (ЄДР 20262860) суб'єктом господарювання, який у період з 01.01.2015 року до 01.07.2015 року займав монопольне (домінуюче) становище на ринку постачання природного газу побутовим споживачам в територіальних межах м. Дніпро та Дніпропетровського району (крім сіл Любимівка, Перше травня, Степове, Чумаки, Маївка, Зоря, Балівка, Партизанське та радгоспу «Держинець») Дніпропетровської області.

3. Визнати дії акціонерного товариства «Оператор газорозподільної системи «Дніпрогаз» (ЄДР 20262860) щодо проведення, у період зміни тарифів у 2015 році, нарахувань побутовим споживачам (помешкання яких обладнані приладами обліку, але які несвоєчасно внесли плату за спожиті послуги), за фактично використані обсяги природного газу, що були визначені не у відповідності до законодавства у газовій сфері, яке діяло у той період, порушенням законодавства про захист економічної конкуренції, передбаченим пунктом другим статті 50 та частиною першою статті 13 Закону України «Про захист економічної конкуренції» у вигляді дій суб'єкта господарювання, який займає монопольне (домінуюче) становище на ринку, що призвели до ущемлення інтересів споживачів, які були б неможливими за умов існування значної конкуренції на ринку.

4. За порушення законодавства про захист економічної конкуренції, зазначене в пункті 3 резулятивної частини, накласти на акціонерне товариство «Оператор газорозподільної системи «Дніпрогаз» (ЄДР 20262860) штраф у розмірі 68 000 (шістдесят вісім тисяч) грн.

5. Визнати бездіяльність товариства з обмеженою відповідальністю «Дніпропетровськгаз Збут» (ЄДР 39572642) щодо не запровадження проведення звіряння та проведення перерахунків за період до 01.07.2015 року побутовим споживачам, помешкання яких обладнані приладами обліку, на ліцензованій території «Дніпрогаз», порушенням законодавства про захист економічної конкуренції, передбаченим пунктом другим статті 50 та частиною першою статті 13 Закону України «Про захист економічної конкуренції» у вигляді бездіяльності суб'єкта господарювання, який займає монопольне (домінуюче) становище на ринку, що призвела до ущемлення інтересів споживачів, які були б неможливими за умов існування значної конкуренції на ринку.

6. За порушення законодавства про захист економічної конкуренції, зазначене в пункті 5 резулятивної частини, накласти на товариство з обмеженою відповідальністю «Дніпропетровськгаз Збут» (ЄДР 39572642) штраф у розмірі 68 000 (шістдесят вісім тисяч) грн.

7. Визнати дії товариства з обмеженою відповідальністю «Дніпропетровськгаз Збут» (ЄДР 39572642) щодо запровадження такого порядку проведення звіряння, та такої форми

акту звірвання, за даними якої побутові споживачі не можуть самостійно перевірити їх об'єктивність та звернутися з відповідною претензією щодо нарахувань за спожитий природний газ, порушенням законодавства про захист економічної конкуренції, порушенням законодавства про захист економічної конкуренції, передбаченим пунктом другим статті 50 та частиною першою статті 13 Закону України «Про захист економічної конкуренції» у вигляді дій суб'єкта господарювання, який займає монопольне (домінуюче) становище на ринку, що призвели до ущемлення інтересів споживачів, які були б неможливими за умов існування значної конкуренції на ринку.

8. За порушення законодавства про захист економічної конкуренції, зазначене в пункті 7 резулятивної частини, накласти на товариство з обмеженою відповідальністю «Дніпропетровськгаз Збут» (ЄДР 39572642) штраф у розмірі 68 000 (шістдесят вісім тисяч) грн.

9. Зобов'язати товариство з обмеженою відповідальністю «Дніпропетровськгаз Збут» (ЄДР 39572642) усунути наслідки порушення, зазначене в пункті 5 резулятивної частини, шляхом проведення, спільно з акціонерним товариством «Оператор газорозподільної системи «Дніпрогаз» (ЄДР 20262860), перерахунку побутовим споживачам, яким розраховувались прогнозовані обсяги спожитого газу, та які з 01.01.2015 року до 01.07.2015 року щомісячно вносили платежі за спожиті послуги газопостачання та зазначали показання лічильника газу у квитанціях та/або у разі відсутності контрольних показань, які доводять заниження/завищення показань лічильника газу у вказаний у квитанціях період. Надати інформацію про результати проведеного перерахунку протягом 2 (двох) місяців з дня отримання цього рішення.

10. Зобов'язати товариство з обмеженою відповідальністю «Дніпропетровськгаз Збут» (ЄДР 39572642) протягом 2 (двох) місяців з дня отримання цього рішення припинити порушення, зазначене в пункті 7 резулятивної частини, шляхом розробки порядку проведення звірвання з побутовими споживачами та запровадження форми акту звірвання з побутовими споживачами, яка б відображала співставлення даних як постачальника, так і побутового споживача, і за даними якої споживач зможе самостійно перевірити їх об'єктивність та за необхідності звернутись з відповідною претензією щодо нарахувань за спожитий природний газ.

Штрафи підлягають сплаті у двомісячний строк з дня одержання цього рішення.

Відповідно до частини восьмої статті 56 Закону України «Про захист економічної конкуренції» протягом п'яти днів з дня сплати штрафу суб'єкти господарювання зобов'язані надіслати до Антимонопольного комітету України документи, що підтверджують сплату штрафу.

Рішення може бути оскаржене до господарського суду у двомісячний строк з дня його одержання.

Голова
адміністративної колегії

О. ТУРКОВСЬКИЙ

Члени колегії:

Є. ВАРНАКОВ

В. ОНІЩЕНКО

Н. ІГНАТЕНКО

В. ГАРАГУЛЯ

Секретар колегії

С. НАЛІВКІНА

ДОДАТОК 1
до рішення у справі №18/06-03-1/16

[Інформація з обмеженим доступом]